

Sprendžiame problemas, susijusias su Jūsų teisėmis Europos Sąjungoje

Lietuvos SOLVIT centras

2022 M. VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos

Europos Sąjungos ir tarptautinių reikalų grupė

Gedimino pr. 38, Vilnius

Tel.: +370 690 16 835, +370 660 74 846; el. p. solvit@eimin.lt

<https://eimin.lrv.lt/solvit>

Turinys

APIE SOLVIT	3
SKUNDŲ SKAIČIUS	4
Lietuviai aktyviai gina ES savo turimas teises	4
Piliečių ir verslo atstovų skundai	5
PROBLEMŲ SPRENDIMO EFEKTYVUMAS IR SRITYS	6
Efektyvumas	6
Problemų sritys	6
Valstybės, dėl kurių institucijų į SOLVIT kreiptasi dažniausiai	8
SĖKMĖS ISTORIJS	8

APIE SOLVIT

Europos Sąjungos (toliau – ES) vidaus rinka atveria daugybę galimybių asmenims, norintiems gyventi ir dirbti kitoje valstybėje narėje, ir įmonėms, norinčioms išplėsti savo rinkos ribas. Jei tokiais atvejais valdžios institucijos nesivadovuoja ES teisės nuostatomis, neišvengiamai kyla sunkumų, kurie trukdo ES piliečiams ir verslui pasinaudoti visais vidaus rinkos teikiamais pranašumais. Todėl 2002 m. tokioms tarpvalstybinėms problemoms spręsti Europos Komisija sukūrė SOLVIT tinklą, kuris 2022 m. atšventė 20-ties savo veiklos metų jubiliejų. Per šį laikotarpį SOLVIT tinklui pavyko išspręsti net 85 % iš 28 600 ES piliečių ir įmonių bylų. Taip SOLVIT tinklas atskleidė savo gebėjimą ištiesti pagalbos ranką įmonėms, piliečiams ir valdžios institucijoms, kad būtų tinkamai taikomos ES bendrosios rinkos taisyklės. SOLVIT centrai yra tikras valstybių narių ir Europos Komisijos stiprios partnerystės įtvirtinimas, siekiant užtikrinti, kad bendroji rinka gyvuotų visose ES šalyse.

SOLVIT tinklas nagrinėja ES piliečių ir įmonių skundus, pateiktus susidūrus su sunkumais, kurių kyla kitų ES valstybių narių, taip pat Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino, valdžios institucijoms netinkamai taikant ES teisės aktus. Lietuvos SOLVIT centras veikia Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Europos Sąjungos ir tarptautinių reikalų grupėje. SOLVIT paslaugos nemokamos, o neformalus veikimo būdas padeda ES piliečiams ir įmonėms rasti greitus ir praktiškus sprendimus.

SOLVIT vaidmuo ir reikšmė dar labiau išaugo, nuo 2020 m. balandžio 19 d. pradėjus taikyti Abipusio pripažinimo reglamentą Nr. 2019/515. Pagal jį Europos Komisija sukūrė naują problemų sprendimo procedūrą, kuri taikoma siekiant pašalinti kliūtis laisvam prekių judėjimui. Į šią procedūrą įtrauktas ir SOLVIT. Remdamasis minėtu reglamentu, ekonominės veiklos vykdytojas gali savo šalies SOLVIT centrui apskųsti institucijos administracinį sprendimą neleisti ar riboti *prekių* patekimą į rinką.

Kaip SOLVIT sprendžia problemas, sužinoti galima [čia](#).

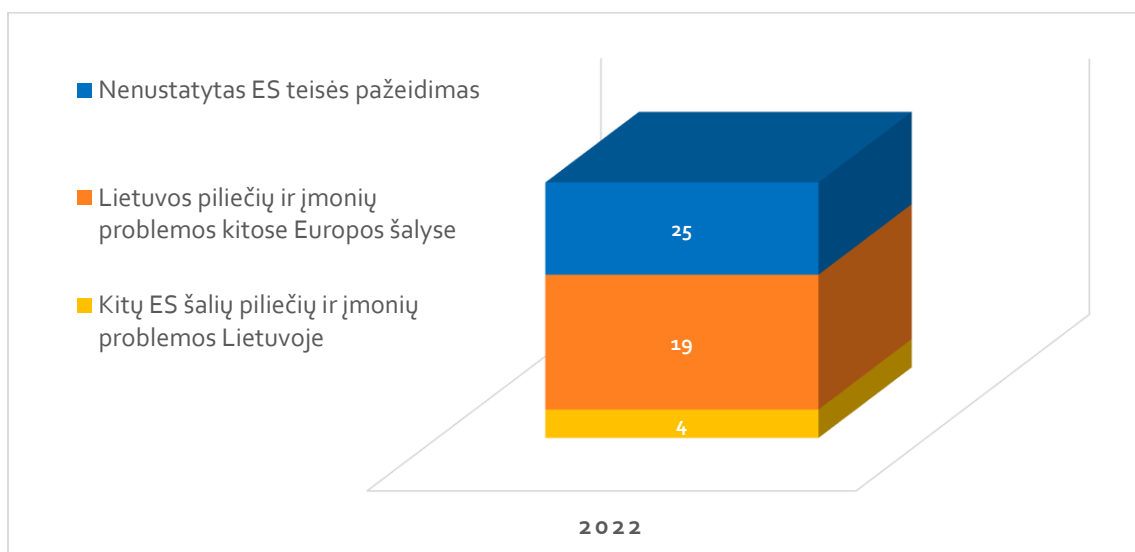
SKUNDŲ SKAIČIUS

Visi Lietuvos SOLVIT centre gaunami skundai yra nagrinėjami pagal SOLVIT bylų nagrinėjimo taisykles, nustatytas Europos Komisijos 2013 m. rugsėjo 17 d. rekomendacijoje dėl SOLVIT principų¹. 2022 m. Lietuvos SOLVIT centre išnagrinėti **48 skundai** (plg.: 2021 m. išnagrinėti 54 skundai). Beveik pusėje šių atvejų (23 skunduose) buvo nustatytas galimas ES teisės pažeidimas (SOLVIT kompetencijos bylos) ir problemos buvo sprendžiamos pagal SOLVIT bylų nagrinėjimo taisykles. Likę 25 skundai buvo išnagrinėti ir atmesti, nenustačius ES teisės pažeidimo, arba juos atsisakyta nagrinėti, kaip nepriklausančius SOLVIT kompetencijai.

Atliekant gauto skundo analizę, pirmiausia vertinama, ar skundas priklauso SOLVIT kompetencijai, atliekamas problemos teisinis įvertinimas, konsultuojamasi su atitinkamų sričių ekspertais. Tuo atveju, kai nenustatomas ES teisės pažeidimas ir skundas atmetamas, pareiškėjui visada išaiškinamas ES ar nacionalinės teisės taikymas jo individualiu atveju ir pasiūlomas geriausias problemos sprendimo būdas.

2022 m. Lietuvos SOLVIT centras, bendradarbiaudamas su kitų Europos valstybių SOLVIT centrais, sprendė **19 SOLVIT kompetencijos bylų** dėl problemų, kurių kilo Lietuvos piliečiams ir įmonėms *kitose* Europos šalyse, ir **4 bylas** dėl Lietuvos institucijų sprendimų, tikėtina, pažeidžiančių ES teisę (skundai, gauti iš kitų ES valstybių asmenų ir verslo subjektų).

2022 m. skundai

Lietuviai aktyviai gina ES savo turimas teises

Kasmet matoma tendencija, kad kitose ES valstybėse gyvenantys ar dirbantys lietuviai aktyviai ieško būdų ginti ES jiems priklausančias teises. 2022 m. Lietuvos piliečių ir įmonių skundai sudarė **1,1 proc.** visų SOLVIT tinkle gautų skundų (48 iš 4236), o skundą pateikusių Lietuvos gyventojų skaičius sudaro tik **0,6 proc.** visų ES gyventojų (2,8 mln. iš 446,8 mln.²).

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32013H0461&qid=1613723006208>

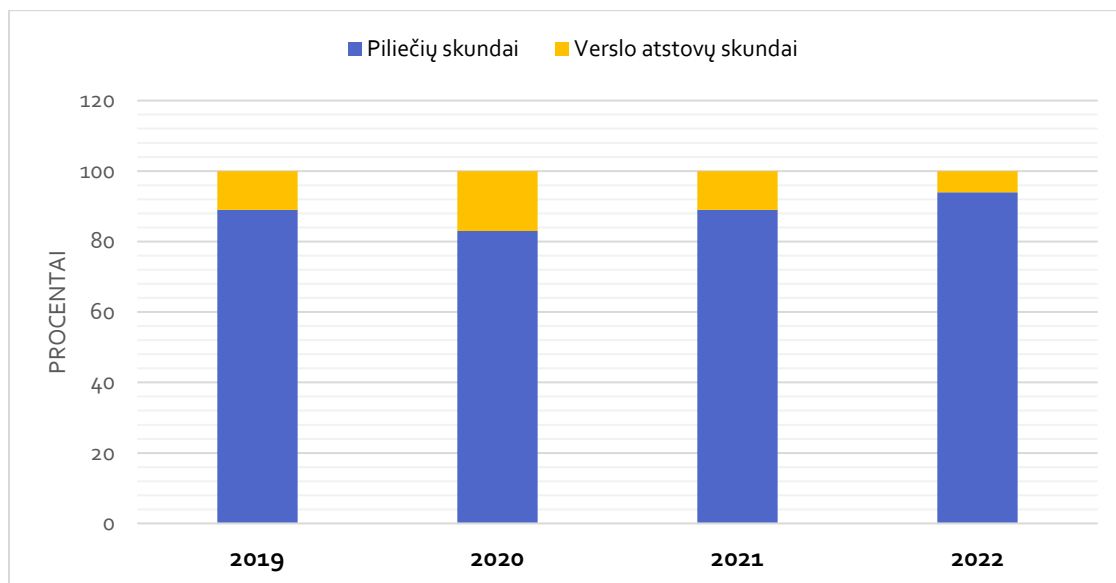
² <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220711-1>

Piliečių ir verslo atstovų skundai

2022 m. Lietuvos SOLVIT centre didžiąją dalį (**93,8 proc.**) išnagrinėtų skundų sudarė piliečių skundai. 2022 m. šiame centre nagrinėti **3 verslo atstovų skundai**, iš kurių 1 skundas išspręstas **kaip SOLVIT kompetencijos byla**, o likę 2 skundai išnagrinėti ir atmesti nenustačius ES teisės pažeidimo.

Piliečiai ir verslas

Visame SOLVIT tinkle fiksuojamas santykinai mažesnis verslo atstovų skundų skaičius. 2022 m. visame SOLVIT tinkle gauti įmonių skundai sudarė tik **5,3 proc.** visų išnagrinėtų skundų (121 iš 2275). Lietuvos SOLVIT centre išnagrinėti verslo atstovų skundai sudarė **6,2 proc.** visų nagrinėtų skundų (3 iš 48). Šiuo metu Lietuvos SOLVIT centro viešinimo veiklos tikslinė auditorija išlieka verslas – ir toliau siekiama paskatinti įmones, **susidūrusias su** tarpvalstybiniais sunkumais, kreiptis į SOLVIT tinklą.

PROBLEMŲ SPRENDIMO EFEKTYVUMAS IR SRITYS

Efektyvumas

2022 m. Lietuvos SOLVIT centre buvo nagrinėtos 4 SOLVIT kompetencijos bylos dėl Lietuvos institucijų priimtų sprendimų ar veiksmų. Trijose iš šių bylų Lietuvos SOLVIT centras nenustatė ES teisės pažeidimo. Vienoje byloje institucija nepakankamai bendradarbiavo su Lietuvos SOLVIT centru ir nepripažino, kad jos veiksmai neatitinka ES teisės, tačiau po įsitraukus Europos Komisijai institucija pakeitė savo požiūrį ir pakoregavo savo veiksmus.

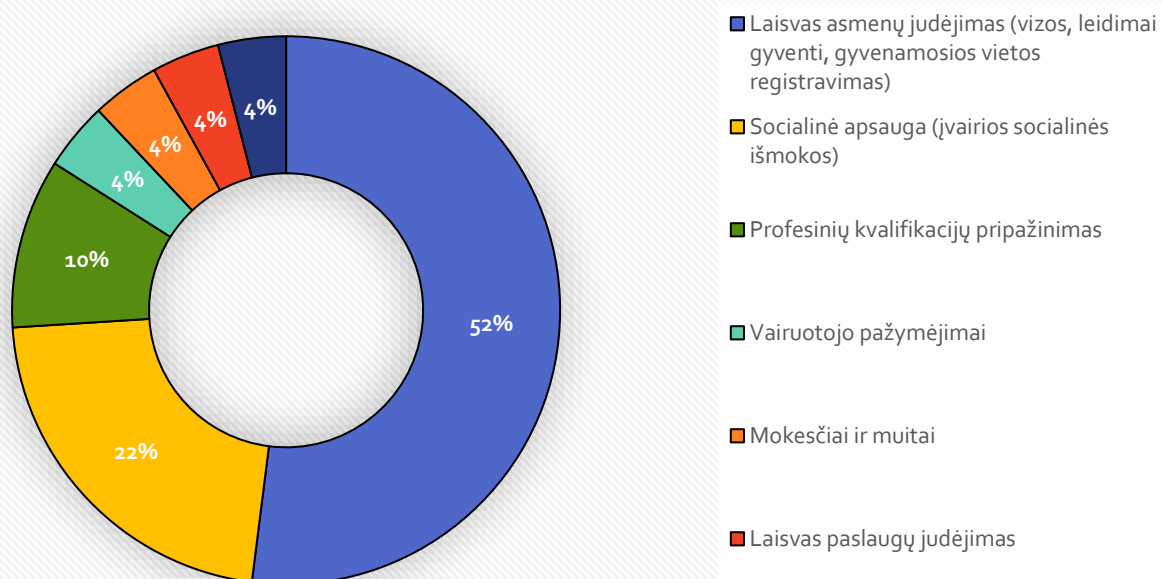
Lietuvos SOLVIT centras, bendradarbiaudamas su kitų valstybių narių SOLVIT centrais, pareiškėjo naudai išsprendė **73,7 proc.** (14 iš 19) Lietuvos piliečių ir įmonių inicijuotų SOLVIT kompetencijos bylų dėl *kitų Europos valstybių institucijų* veiksmų. Tai reiškia, kad SOLVIT dėka institucijos, kuriomis buvo skundžiamasi, pakeitė savo sprendimus pareiškėjų naudai arba buvo išaiškinta, kad institucijų priimti sprendimai atitinka ES teisę. Likusios bylos (5 iš 19) baigtos neišsprendus pareiškėjo problemos, t. y. kitų Europos valstybių institucijoms nesutikus pakeisti ES teisės neatitinkančius sprendimus. Šios bylos padėjo identifikuoti ES vidaus rinkai būdingas sisteminio pobūdžio problemas ir Europos Komisija, administruojanti SOLVIT duomenų bazę, atkreips minėtų ES valstybių narių dėmesį į tai, kad šioje srityje kyla sunkumų taikant ES teisę, taigi prie jų dar bus grįžtama ateityje. Neišspręstų bylų pareiškėjams Lietuvos SOLVIT centras išaiškino apie galimus jų tolesnius veiksmus, t. y. sprendimų apskundimo pagal nacionalinę teisę, oficialaus skundo EK pateikimo galimybes ir pan.

Problemų sritys

Priešingai negu ankstesniais metais (2019–2021 m.), kai dominuojanti problemų sritis buvo socialinė apsauga, 2022 m. daugiausia **SOLVIT kompetencijos bylų** (52 proc. visų bylų) buvo nagrinėta *laisvo asmenų judėjimo* (t. y. vizų, leidimų gyventi išdavimo, gyvenamosios vietos registravimo) klausimais. *Socialinės apsaugos klausimai* pagal populiarumą lieka antroje vietoje. Į šią kategoriją patenka kitų Europos valstybių institucijų atsisakymas mokėti asmeniui priklausančias įvairias socialines išmokas (ligos išmokas, pensines išmokas, išmokas šeimai, motinystės išmokas, našlių ir našlaičių išmokas ir kt.) bei galimybės asmeniui pasinaudoti valstybiniu socialiniu draudimu nesuteikimas. Profesinių kvalifikacijų pripažinimo klausimai taip pat išlieka tarp populiariausių.

2022 m. problemų sritys

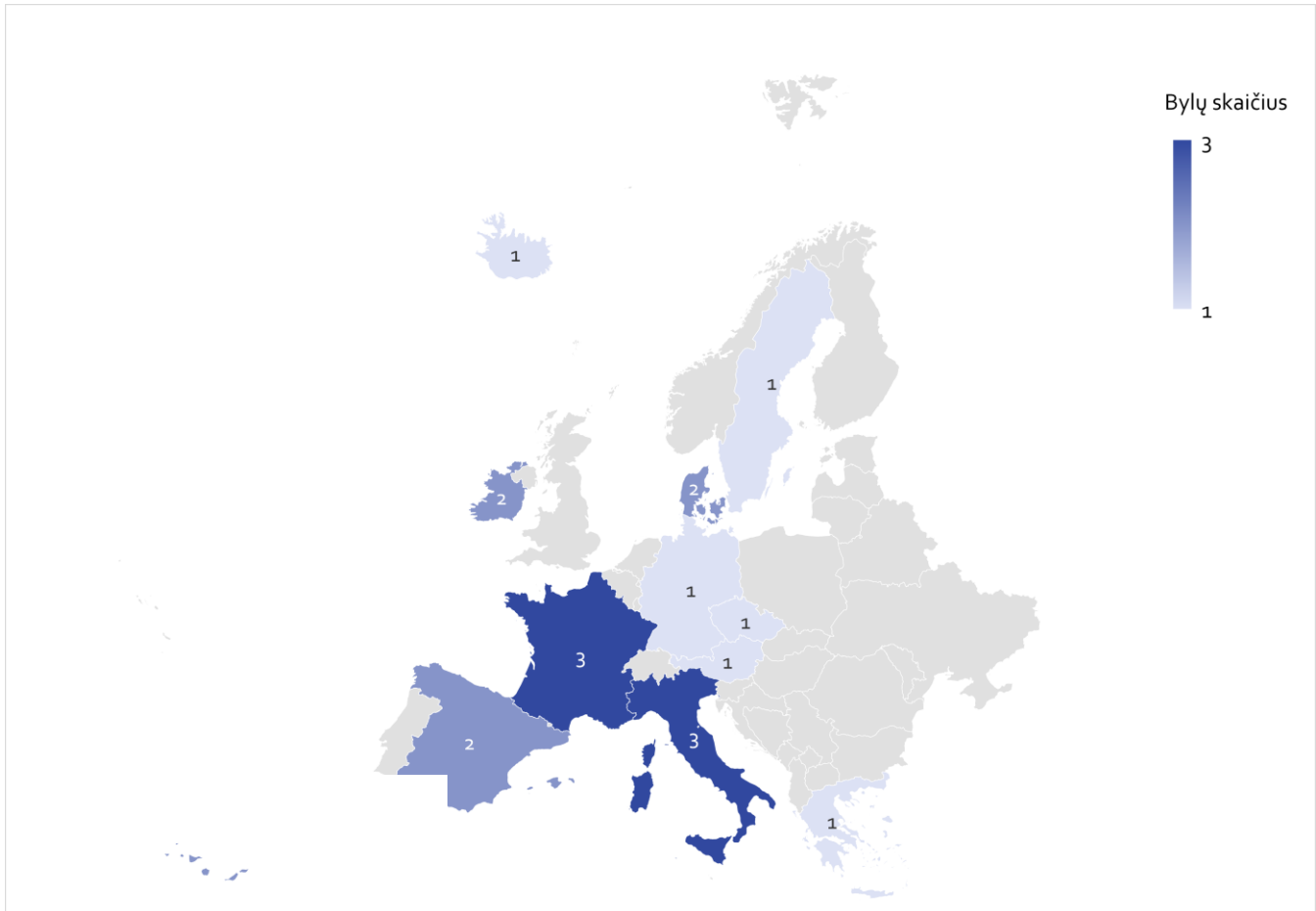

Palyginti su 2020 m. ir 2021 m., 2022 m. ženkliai padaugėjo bylų *laisvo asmenų judėjimo klausimais* (2020 m. – 21 proc., 2021 m. – 24 proc., 2022 m. – 52 proc.), taip pat išaugo bylų, susijusių su *profesinių kvalifikacijų pripažinimu*, skaičius (2020 m. – 4 proc., 2021 m. – 5 proc., 2022 m. – 10 proc.). Bylų *socialinės apsaugos klausimais* procentas sumažėjo daugiau negu perpus (2020 m. – 39 proc., 2021 m. – 48 proc., 2022 m. – 22 proc.). 2022 m., kaip ir ankstesniais metais, nagrinėtos bylos, susijusios su vairuotojo pažymėjimais bei mokesčiais ir muitais, taip pat bylos laisvo paslaugų ir kapitalo judėjimo klausimais.

Visame SOLVIT tinkle jau antrus metus iš eilės dominuoja bylos socialinės apsaugos klausimais, kurios 2022 m. sudarė **67 proc.** visų nagrinėtų bylų (1514 bylų iš 2275). Antrą vietą ir vėl užėmė bylos dėl laisvo asmenų judėjimo ribojimų (**14 proc.**). Bylos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo, taip pat bylos, susijusios su automobilių registravimu ir vairuotojo pažymėjimais, sudarė **po 5 proc.** visų SOLVIT tinkle nagrinėtų bylų, o bylos mokesčių ir muitų srityje – **3,5 proc.** Bylos laisvo prekių, paslaugų ir darbuotojų judėjimo srityse sudarė **po 1 proc.** visų spęstų bylų.

Valstybės, dėl kurių institucijų į SOLVIT kreiptasi dažniausiai

2022 m. Lietuvos SOLVIT centre buvo spręstos Lietuvos piliečių ir įmonių problemos, susijusios su **11 skirtingų Europos valstybių institucijų** sprendimais ar veiksmais. Kitaip nei 2020 ir 2021 metais, kai dominavo bylos dėl Vokietijos ir Airijos institucijų veiksmų, 2022 m. daugiausia **SOLVIT kompetencijos bylą** Lietuvos SOLVIT centras gavo dėl Italijos ir Prancūzijos institucijų priimtų sprendimų ar atliktų veiksmų (po 3 bylas). Antroje vietoje pagal gautų bylą skaičių liko Airija, Danija ir Ispanija (po 2 bylas), o trečiąją vietą dalijasi Austrija, Čekija, Graikija, Švedija, Vokietija ir Islandija (po 1 bylą).

SĖKMĖS ISTORIJOS

Kviečiame susipažinti su 2022 metų Lietuvos SOLVIT centro sėkmės istorijomis. Sėkmės istorijos įrodo, kad net neformaliu būdu sprendžiant problemas dėl netinkamo ES teisės taikymo, galima pasiekti tikrai gerų rezultatų, užkirsti kelią ES teisės pažeidimams ateityje bei efektyviai apginti ES piliečių ir įmonių teises.

Lietuvos piliečio tėvui (ne ES piliečiui) išduotas laikinas leidimas gyventi Čekijoje kartu su sūnumi

Lietuvos piliečio, gyvenančio ir dirbančio Čekijoje, tėvas (ne ES pilietis) susidūrė su sunkumais gauti leidimo laikinai gyventi šalyje kortelę. SOLVIT atkreipė kompetentingos Čekijos institucijos dėmesį į egzistuojantį skirtumą tarp ES piliečio išlaikomo šeimos nario ir artimais giminystės ryšiais susijusio šeimos nario sąvokų.

Įsitraukus SOLVIT, Čekijos institucija, iš naujo peržiūrėjusi paraišką, Lietuvos piliečio tėvui išdavė laikiną leidimą gyventi šalyje.

Lietuvos pilietis gavo licenciją teikti santechniko paslaugas Islandijoje

Lietuvos pilietis kreipėsi į Islandijos instituciją, prašydamas pripažinti jo santechniko kvalifikaciją, įgytą Lietuvoje. Institucija atsisakė tai padaryti, teigdama, kad automatiniame jo profesinės kvalifikacijos pripažinime Islandijoje nepakanka Lietuvoje išdirbto santechniko darbo stažo. Islandijos institucija neteisingai taikė Direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo nuostatas ir nelygino santechniko profesinio rengimo programų Lietuvoje ir Islandijoje.

Įsitraukus SOLVIT, Islandijos institucija, iš naujo peržiūrėjusi pateiktus dokumentus, pripažino Lietuvos piliečio įgytą santechniko kvalifikaciją, todėl jis galėjo gauti licenciją teikti santechniko paslaugas Islandijoje.

Lietuvos įmonei išaiškinta PVM susigrąžinimo Olandijoje tvarka

Lietuvos įmonė sumokėjo PVM, įsigydama laivą iš Olandijos įmonės, nors pagal ES teisės nuostatas yra atleistina nuo šio mokesčio mokėjimo. Įmonė kreipėsi į SOLVIT ir skundė Olandijos mokesčių administratoriaus veiksmus, nes mokesčių administratorius įmonei apskaičiavo baudą už nedeklaruotas pajamas, nors ši jokios komercinės veiklos Olandijoje nevykdė.

Įsitraukus SOLVIT, įmonei buvo išaiškinta, kokių veiksmų ji turėtų imtis, kad susigrąžintų sumokėtą PVM, o atsakinga Olandijos institucija sutiko peržiūrėti savo sprendimą dėl apskaičiuotų baudų.

Lietuvos piliečio sutuoktinei (ne ES pilietei) ir jų naujagimiui leista keliauti drauge

Lietuvos pilietis kreipėsi į SOLVIT, nes Prancūzijos institucija du kartus nepagrįstai neišdavė Šengeno vizos jo besilaukiančiai sutuoktinei iš Madagaskaro, gyvenančiai Mauritaniijoje. Institucija teigė, kad sutuoktinių kelionės drauge tikslas nebuvo tinkamai pagrįstas, ir reikalavo perteklinių dokumentų.

Įsitraukus SOLVIT, institucija patenkino prašymą dėl vizos išdavimo ir šįkart leido Lietuvos piliečio sutuoktinei ir jų naujagimiui drauge apsilankyti Lietuvoje ir Švedijoje. Šengeno viza jiems buvo išduota per 45 dienas nuo trečiosios paraiškos gavimo dienos.

Lietuvos pilietės sutuoktiniui suteiktas leidimas gyventi Airijoje

Lietuvos pilietės sutuoktiniui (ne ES piliečiui) su žmona persikėlus gyventi į Airiją, kompetentinga Airijos institucija net aštuonis mėnesius neišdavė jam leidimo gyventi Airijoje, nors pagal ES teisę sprendimą ji turėjo priimti per šešis mėnesius. Dėl šios situacijos pareiškėjui kilo problemų gyvenant Airijoje, jis negalėjo atlikti bankinių operacijų ar susirasti darbo.

Įsitraukus SOLVIT, per dvi savaites nuo kreipimosi į Airijos instituciją Lietuvos pilietės sutuoktiniui buvo išduotas leidimas gyventi Airijoje.

Lietuvos pilietei Lietuvoje įgytas vairuotojo pažymėjimas pakeistas į itališką

Lietuvos pilietė, išlaikiusi vairavimo egzaminą, gavo Lietuvos Respublikos B kategorijos vairuotojo pažymėjimą. Persikėlus gyventi į Jungtinę Karalystę, jos prašymu pažymėjimas buvo pakeistas į šios šalies vairuotojo pažymėjimą. Vėliau Lietuvos pilietei apsigyvenus Italijoje ir panorus savo galiojančią britišką vairuotojo pažymėjimą pasikeisti į itališką, kompetentinga Italijos institucija atsisakė tai padaryti.

SOLVIT pavyko **įtikinti** instituciją, kad asmeniui, persikėlusiam gyventi į Italiją, turi būti suteikta teisė pasikeisti savo turimą galiojančią vairuotojo pažymėjimą į lygiavertį itališką, kaip tai užtikrina ES teisė.

Lietuvos piliečiui pagelbėta siekti kompensavimo už patirtas gydymo išlaidas Bulgarijoje

Komandiruotės Bulgarijoje metu Lietuvos piliečiui susirgus plaučių uždegimu ir patyrus būtinąsias gydymo išlaidas, šios beveik vienerius metus nebuvo kompensuotos dėl Bulgarijos kompetentingos institucijos nebendradarbiavimo. Lietuvos institucija nusiuntė Bulgarijos kompetentingai institucijai prašymą patvirtinti Lietuvos piliečio gydymo pobūdį ir išlaidas, tačiau prašoma informacija nebuvo pateikta. Negavus šios informacijos, Lietuvos piliečiui negalėjo būti kompensuotos išlaidos už gydymą.

Įsitraukus SOLVIT, per vieną mėnesį nuo kreipimosi Bulgarijos kompetentinga institucija pateikė reikiamą informaciją Lietuvos institucijai ir toliau galėjo būti vykdomas Lietuvos piliečio gydymo išlaidų kompensavimo procesas.

